

тополя, ольхи, ивы, расширить их площади путём трансформации земельных угодий, в т.ч. уменьшения площади пашни. При этом возможно восстановление нарушенного соотношения между природными комплексами — площадями лугов, леса, воды, посевов, а также стабилизация экологического равновесия в агроландшафтах, что позволит существенно снизить эрозионные процессы и неблагоприятное влияние засух.

Ключевые слова: солома, органическое вещество, элементы питания, истощение почв, стоимость, лесонасаждения, паллеты

Annotation

Butylo I.A.

Economical and ecological aspects of the production of pellets

The energy crisis has stimulated the search for alternative energy sources. In Ukraine, there is a heavy emphasis on the use of straw as a source of energy for space heating. However, the straw is of great importance in the regulation of mineral balance and organic substances in the soil in different agricultural companies, especially in the absence of livestock industry in them.

Soil depletion exacerbates environmental problems that have already moved beyond agricultural production and become statewide. Therefore, in the cost of production should be taken into account the cost of replenishing the loss of organic matter and nutrients from the soil.

The investigations established that the alienation of straw for the manufacture of fuel pallet is not economically justified. It leads to a reduction of organic matter and mineral nutrients in the soil, the potential and effective fertility (losses of about 3.5 thousand UAH / ha only in assessing the loss of humus and the main battery).

To avoid this, all non-commodity products (straw, tops, etc.) should be used as a source of organic matter and recorded minerals and supplement it with other sources of organic fertilizers — manure, peat, sapropel, compost, green manure, and for production of fuel pallets it's necessary to look for other sources.

It is advisable to make pallets of fast-growing trees — poplar, alder, willow, to expand their area by transforming lands, including reducing of the area of arable land. It is possible to restore the broken ratio between natural systems — areas of meadows, forests, water, crops, as well as stabilization of the ecological balance in agricultural landscapes, which will significantly reduce erosion and adverse effects of drought.

Keywords: straw, organic matter, batteries, soil depletion, cost, forestation, pallets.

УДК 338.43: 633/635

СТАН ВИРОБНИЦТВА ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

В.Д. КАРИЧКОВСЬКИЙ, кандидат економічних наук

М.А. ХОМЕНКО, магістрант

Визначено основні показники стану ягідництва України в сучасних умовах, а також виявлено резерви розвитку галузі на майбутні періоди в контексті забезпечення населення України високоякісною та доступною продукцією

Ключові слова: ягідництво, економічні умови, площа, перспективи розвитку.

Садівництво є традиційною галуззю сільського господарства України, розвиток якої базується, перш за все, на досить сприятливих ґрунтово-кліматичних умовах для вирощування плодкових і ягідних культур, кулінарних

традиціях населення тощо. Проте в останні роки в її розвитку переважають явно негативні тенденції. Починаючи з вісімдесятих років минулого століття спостерігається різке зменшення обсягу виробництва плодів і ягід, зменшення кількості господарств, які займаються товарним виробництвом [1].

Серед продукції садівництва за рядом організаційно-економічних і технологічних ознак чітко особливе місце займають ягоди: вони відкривають сезон надходження на ринок свіжої садовини; виробництво їх є надто трудомістким, високоінтенсивним і водночас таким, що забезпечує швидкий обіг капіталу. Ще в 20-ті роки минулого століття відомий російський агробіолог-економіст П. Г. Шитт наголошував, що велика трудомісткість виробництва плодів і ягід — це чинник, що забезпечує використання на селі надлишку робочої сили, а отже сприяє утриманню стихійної міграції сільських жителів у міста.

Наведені вище переваги ягідництва широко використовують фермери країн Європи, про що переконливо свідчить питома вага ягід у валових зборах продукції садівництва: країни ЄС — 10%, зокрема в Польщі близько 20%. В Україні цей показник, на жаль становить лише 2% [2].

Методика досліджень. У процесі написання статті використовувалися діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення економічних процесів та явищ, ретроспективний та абстрактно-логічний методи.

Результати досліджень. Ягідні культури є важливою складовою частиною садівничої галузі нашої держави. Вони мають цінний для людини біохімічний склад, швидко вступають в пору плодоношення, відрізняються добрим смаком та високою продуктивністю і здатні забезпечувати споживачів свіжою продукцією з травня по вересень. Ягоди є одним з ключових елементів розв'язання якісного та збалансованого харчування в країні, що передбачено в концепції Державної науково-технічної програми «Біофортифікація та функціональні продукти на основі рослинної сировини на 2012 – 2016 роки» [3].

У процесі аграрної реформи держава і товаровиробники здійснили ряд заходів щодо стабілізації виробництва ягідної продукції та підвищення його ефективності. Однак, ряд питань, пов'язаних з розв'язанням цієї проблеми, нині не вирішено, зокрема не повністю врегульовані відносини власності на землю та майно, відсутнє ефективне управління виробництвом, недостатньо використовуються зональні переваги розміщення виробництва та трудовий потенціал аграрних регіонів, мало впроваджуються прогресивні технології виробництва і системи ефективного збуту плодово-ягідної продукції, а її якість не завжди відповідає вимогам ринку.

У середньому за 2006 – 2010 рр. площа ягідних культур в Україні становила 21,6 тис. га, а валовий збір ягід складав 109,1 тис. тонн, при урожайності — 54,9 ц/га. Експорт ягід в цей період був на рівні близько 1 тис. тонн на рік, а імпорт — біля 55 тис. тонн. Таким чином, на одного жителя України вироблялося 3,4 кг ягід при фізіологічній нормі споживання 10 кг.

Розглянемо детальніше урожайність, валовий збір та площу ягідних насаджень в Україні за 2010 рік (табл. 1).

Отже, як свідчать дані таблиці, в цілому по Україні площа ягідних насаджень у 2010 році становила 21,6 тис. га, а валовий збір — 1174,8 тис. ц. Лідером серед областей з вирощування ягідних культур є Донецька та Дніпропетровська області, а найменша площа ягідних насаджень у Миколаївській області.

Найбільша урожайність ягідних культур спостерігається у АР Крим та Херсонській області 108,1 та 98,4 ц/га відповідно, що зумовлено сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами та виробничо-господарським особливостями даних регіонів.

1. Площа, урожайність та валовий збір ягідних культур в 2010 році

Регіон	Загальна площа насаджень, тис. га	Площа насаджень у плодоносному віці, тис. га	Валовий збір із загальної площі, тис. ц	Урожайність з 1 га площі насаджень в плодоносному віці, ц
Україна	21,6	19,9	1174,8	59,1
АР Крим	0,8	0,8	81,7	108,1
Вінницька	1	0,9	76,5	83,7
Волинська	1,1	0,9	39,1	44,9
Дніпропетровська	1,5	1,5	125,4	83,4
Донецька	2	1,8	122,4	66,6
Житомирська	1,1	1	90,1	87,3
Закарпатська	0,5	0,4	26,1	65,4
Запорізька	0,6	0,6	40,6	63,3
Івано-Франківська	0,9	0,7	12,6	16,8
Київська	1,4	1,4	77,4	55,7
Кіровоградська	0,4	0,4	18,6	53,2
Луганська	0,9	0,7	23,5	32
Львівська	1,3	1,1	42,4	37,9
Миколаївська	0,2	0,1	5,8	46,7
Одеська	0,6	0,6	24,3	42,8
Полтавська	0,7	0,6	52,4	82,9
Рівненська	0,5	0,5	41,6	81,6
Сумська	0,6	0,6	29,9	47,5
Тернопільська	0,9	0,9	22,5	25,9
Харківська	1	1	41,1	41,6
Херсонська	0,4	0,3	31,4	98,4
Хмельницька	0,7	0,6	37	60,2
Черкаська	1	0,9	53,1	57,1
Чернівецька	0,9	0,8	40,1	50,7
Чернігівська	0,6	0,6	19,4	31,9

Для розвитку садівництва, а в тому числі й ягідництва важливе значення має «Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 року», яка була розроблена Міністерством аграрної політики та продовольства України [4]. Згідно завдань даної програми заплановано збільшення промислового виробництва ягід до 573,0 тис. тонн за рахунок розширення площ до 59,3 тис. га та підвищення урожайності до 96,6 ц/га. Для забезпечення населення ягідною продукцією за фізіологічно обґрунтованими нормами споживання обсяги виробництва смородини необхідно збільшити з 25,8 до 240,0 тис. тонн, малини — з 25,7 до 45,0 тис. тонн, суниці — з 57,2 до 192,0 тис. тонн, агрусу — з 6,8 до 96,0 тис. тонн.

Одним з найголовніших факторів розвитку ягідництва є необхідність ретельного підходу до територіального розміщення виробництва. Оскільки природні умови конкретного регіону є постійно діючим чинником сільськогосподарського виробництва, то саме вони здебільшого визначають можливість ефективного виробництва тих чи інших видів продукції ягідництва. Всебічне врахування природних умов дозволяє встановити, які культури та їх сорти можна успішно вирощувати в тому чи іншому регіоні.

Збільшення виробництва продукції ягідництва планується досягти за рахунок подальшої інтенсифікації галузі через впровадження високопродуктивних сортів, інтенсивних технологій вирощування та зберігання продукції, механізації ручних робіт тощо, що сприятиме підвищенню продуктивності насаджень і забезпеченню потреб населення в ягодах.

Висновки. Отже, на даний час розвитку ягідництва в Україні приділяється достатня увага, оскільки ягоди мають не тільки важливе значення як незмінні продукти харчування, а й відзначаються високими лікувальними властивостями. У зв'язку з цим було розроблено ряд заходів спрямованих на розширення площ та підвищення урожайності ягід, вдосконалення їх смакових якостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Каричковський В.Д. Історичні аспекти та сучасний економічний стан галузі садівництва в Україні / В.Д. Каричковський // Зб. Наук. Пр. УНУС. — Умань, 2011. — Вип. 75. — Ч.2: Економіка. — С. 424 – 429.
2. Автореферат Ефективність інтенсифікації ягідництва в західному регіоні України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.07.02 [Електронний ресурс] / А.І. Бурлака; Держ. агрокол. ун-т. — Житомир, 2006. — 20 с.
3. Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/nas/2011/regulations/OpenDocs/110608_189_concept.pdf.
4. Галузева програма розвитку садівництва України на період до 2025 року <http://170820.minagro.web.hosting-test.net/page/?7528>.

Одержано 21.05.13

Аннотація

Каричковский В.Д., Хоменко М.А.

Состояние производства ягодной продукции в Украине

Садоводство — традиционная отрасль сельского хозяйства Украины, среди продукции которого немаловажное место занимают ягоды. К сожалению, в последнее время отмечается сокращение количества хозяйств, которые занимаются товарным производством ягодной продукции.

Целью написания статьи является исследование основных показателей состояния производства ягод в Украине на современном этапе, выявление проблем, препятствующих стабильному развитию данной отрасли в регионах, а также определение резервов повышения ее эффективности на будущий период в контексте обеспечения населения высококачественной, полезной и вкусной продукцией.

В статье использованы диалектический, ретроспективный и абстрактно-логические методы исследования.

Авторы статьи рассматривают возможность увеличения производства ягодной продукции за счет последующей интенсификации отрасли через внедрение

высокопродуктивных сортов, интенсивных технологий выращивания и хранения продукции и т.д., что будет способствовать увеличению продуктивности насаждений и обеспечению потребностей населения в ягодах.

Ключевые слова: ягодоводство, экономические условия, площадь, перспективы развития.

Annotation

Karychkovskyy V.D., Khomenko M.A.

Situation of berry production in Ukraine

Horticulture is the traditional industry of agriculture of Ukraine, among the products of which the important place is occupied by berries. Unfortunately, the reduction in numbers of farm enterprises which are engaged in the production of berries is lately noted.

The purpose of writing the article is the research of basic indexes of the condition of the production of berries in Ukraine at the present stage, identification of problems, preventing stable development of given industry in the regions, and also determination of reserves of its efficiency increasing for the future period in the contests of providing the population with high-quality, useful and delicious products.

In the article the dialectical, retrospective and abstract-logical methods of research are used.

The authors of the article consider the possibility of increasing of production of berries by means of intensification of the industry through introduction of highly productive varieties, intensive technologies of growing and storage of products etc., that will promote the increase of productivity of plants and providing of population demands in berries.

Key words: production of berries, economical conditions, area, prospects of the development.

УДК 33.338.432

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ NO-TILL В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

А. Ю. МАРИНІЮК, аспірант

У статті розглянуто проблеми підвищення економічної ефективності від впровадження інноваційних технологій в агропромислових підприємствах в умовах ринкової економіки. Розглянуто можливості модернізації технічного обладнання сільськогосподарського виробництва України.

Ключові слова: інновації, ефективність виробництва, нульова технологія, інноваційна діяльність, модернізація, мінімальна технологія, продуктивність праці.

Розвиток сучасного цивілізованого суспільного виробництва здійснюється на основі досягнень науково-технічного прогресу. Про це свідчать результати тісного зв'язку науки з виробництвом, який відбувається за схемою: «наука — техніка — технології — виробництво». Сутність науково-техніко-технологічного прогресу полягає у постійному поєднанні поступального розвитку науки, техніки, технології, матеріального виробництва. Це комплексний процес розвитку й удосконалення знарядь праці, технологій та організації виробництва. Він охоплює всі сторони суспільної діяльності і спрямовується на підвищення її ефективності [3].